

створення переваг і конкурентних переваг; б) як метод (наприклад, в сучасному менеджменті рішення приймаються і регулюються за допомогою маркетинг-контролінгу). Всі ці підходи дозволяють зробити висновок про те, що маркетинг є управлінською концепцією, орієнтованою на ефективне використання потенційних можливостей і ресурсів організацій для задоволення вимог споживачів і отримання прибутку в рамках існуючої стратегії організації.

Отже, маркетинг як засіб підвищення ефективності функціонування підприємницьких структур обов'язково пов'язаний: по-перше, з передбаченням і прогнозуванням попиту, що стає можливим, тільки завдяки постійному вивченню споживачів з точки зору їх потреб; по-друге, з управлінням попитом за допомогою стимулювання споживачів до придбання пропонованих фірмою товарів; по-третє, задоволенням попиту як з точки зору функціональних характеристик продукту, так і безпеки, післяпродажного обслуговування.

Олена ПАНУХНИК

д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки та фінансів
Тернопільський національний технічний університет
імені Івана Пулюя

МІСЦЕ СУЧАСНИХ РОЗУМНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ФОРМУВАННІ ІННОВАЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД УКРАЇНИ

Світовий досвід доводить, що саме на основі форм солідарності, партнерства та співробітництва влади, науки, індустрії (промисловості) та бізнесу у більшості країн здійснюється системне впровадження сучасних розумних технологій, що забезпечує розвиток відкритого (демократичного) суспільства, підвищує продуктивність праці, сприяє економічному зростанню та покращує якість життя громадян.

Реалізація процесів децентралізації в нашій державі, у т.ч. за рахунок функціонального об'єднання низових територіальних одиниць, які по окремоті не мають достатньо великого власного потенціалу до розвитку, дали більші можливості кожному з його учасників щодо досягнення кумулятивного або й синергічного ефекту від спільної акумуляції усіх видів ресурсів.

Ознаки проблемності та депресивності підтверджує сучасний стан більшості регіонів України (у широкому розумінні), у тому числі, окремих об'єднаних територіальних громад (ОТГ), чий соціально-еколого-економічний розвиток, як правило, характеризується розбалансованістю, асиметричністю та диспропорційністю.

Досягнення об'єднаними територіальними громадами України статусу сталих, прогресивних територій, здатних здійснити прорив у своєму економічному розвитку завдяки сучасним технологіям, а також нейтралізація або запобігання виникненню економічної нестабільності набуває вагомого значення в контексті реалізації Стратегії сталого розвитку нашої держави «Україна – 2020» з врахуванням окреслених у документі векторів: розвитку, безпеки, відповідальності та гордості [1].

Впровадження розумних технологій від окремого села і міста до цілих регіонів є на часі для України, адже спроможне забезпечити економічне зростання завдяки енергоощадності, енергоефективності, збільшенню продуктивності від використання розумних технологій та створення цифрової економіки і є нагальною проблемою для більшості територіальних утворень держави.

Беззаперечно, що наукового обґрунтування та систематизації потребують виклики й ризики, що виникають при впровадженні нових перспективних розумних технологій на рівні низових територіальних об'єднань, а також передбачення напрямів підтримки позитивних і нівелювання їх негативних впливів на подальший розвиток окремих ОТГ України.

У світі отримують все більш широке поширення концепції розумних територій, зокрема, «розумного», «безпечного», «електронного» міста, об'єднання населених пунктів або регіону. У більшості країн господарські системи низових територіальних об'єднань складаються з низки невеликих населених пунктів (як правило, сіл і малих міст), де існуючі ресурси використовуються щонайкраще, надаючи послуги високої якості для жителів території та забезпечуючи максимальну безпеку щоденного життя, для чого широко застосовуються інформаційно-комп'ютерні технології на основі трьох видів базових мереж: мережі зв'язку, Інтернету та Інтернету речей [2].

Можна вважати, що основна мета функціонування розумних низових територіальних об'єднань – підвищення ефективності функціонування всіх комунальних служб населених пунктів шляхом застосування інформаційно-комунікаційних технологій, тим самим розширюючи «вузькі місця» і усуваючи надмірність в генерації та використанні інформації [3, 4].

Визначальним стратегічним напрямом, що спонукатиме розвиток ОТГ України як територій інноваційного розвитку є активізація підприємницької активності та економічне зростання на основі об'єднання економічних, соціальних та екологічних інтересів громади з максимально ефективним залученням ресурсного потенціалу та використанням сучасних розумних технологій з метою підвищення якості та рівня життя населення [5].

На нашу думку, основними перспективними напрямками спеціалізації господарських комплексів ОТГ України у більшості випадків є промислове виробництво (зокрема, через побудову Індустріальних парків), виробництво альтернативної енергетики, логістика (планування, закупівля, транспортування та зберігання сільськогосподарської та інших видів продукції), розвиток обслуговуючих громаду об'єктів (рекреація, відпочинок, торгівля, громадське харчування, побутове обслуговування тощо) та активізація інших видів малого та середнього підприємництва, що використовують передові технології (рис. 1):

Рис. 1. Основа інноваційного розвитку ОТГ України

Необхідно зазначити, що застосування інноваційних підходів і просування використання розумних технологій у розвитку ОТГ України ускладнюється низкою об'єктивних факторів, що створюють значні виклики економічній безпеці господарських систем територіальних утворень, а саме (рис. 2):

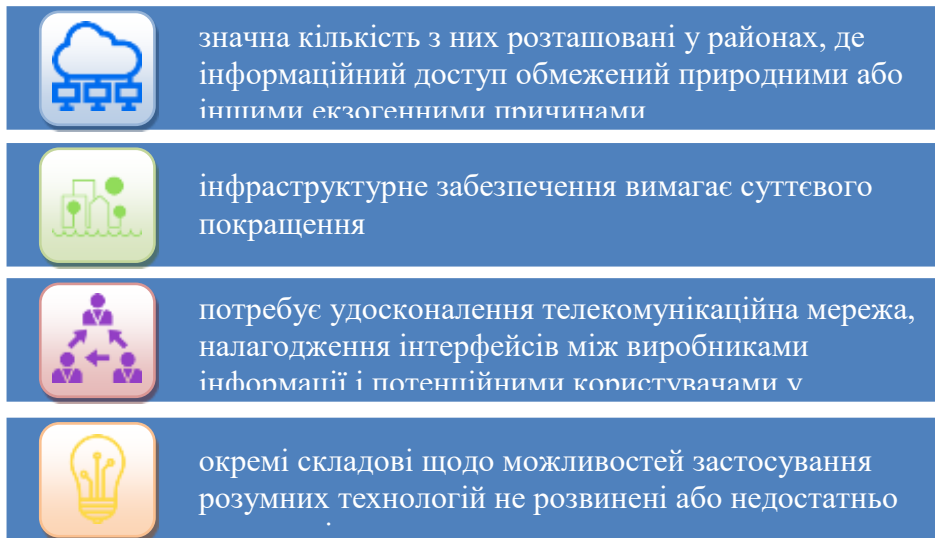

Рис. 2. Фактори, що гальмують впровадження розумних технологій в інноваційний розвиток ОТГ України

Впровадження розумних технологій в інноваційний розвиток ОТГ України також потребує комплексного дотримання принципів забезпечення економічної безпеки – від збалансованості економічних інтересів усіх осіб, підприємств, громад та регіонів до інтеграції локальної економічної безпеки з регіональною та державною економічною безпекою [6].

Враховуючи європейський досвід, на сьогодні основними пріоритетами реалізації моделі інноваційного розвитку ОТГ України на засадах впровадження розумних технологій є першочергове створення мережі «розумних» будівель, впровадження електронних технологій для вирішення інфраструктурних проблем, зокрема у ЖКГ і енергозбереженні, впровадження технологій е-врядування та системи електронного документообігу, застосування сучасних інформаційно-комунікаційних засобів для покращення надання соціальних послуг тощо.

Нажаль, українська наука недостатньо приділяє уваги вивченню проблеми застосування розумних технологій на рівні об'єднання населених пунктів (нижчих за місто), що формують ОТГ України. Залишається відкритим питання спроможності цих територіальних утворень самостійно здійснювати місцеву політику в напрямі формування Smart Microregions. Важливим є визначення специфіки впровадження сучасних технологій для такого типу територіальних об'єднань.

Література

1. Про Стратегію сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс] : Указ Президента України № 5/2015 від 12.01.2015 р. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
2. Waitt G., Gibson C. Creative small cities: Rethinking the creative economy in place / G. Waitt, C. Gibson // *Urban Studies*. – 2009. – № 46. – P. 1223-1246
3. Smart regions // Conference 1-2 June 2016. – Square, Brussels [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/conferences/smart-regions/agenda.pdf
4. Сучасна концепція «Розумного міста» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://infocom.uz/2017/02/18/koncepciya-smart-city-ot-a-do-ya/>
5. Регіональний розвиток в Європейському Союзі: уроки для України // Видання проекту «Підтримка сталого регіонального розвитку в Україні». – К.: 2012.
6. Жукова Н.В. Дотримання принципів економічної безпеки у моделях сталого розвитку малих міст: досвід країн Європи / Н.В. Жукова // *Науковий вісник Херсонського державного університету*. – Випуск 9-1. Частина 4. – 2014. – С. 122-128